

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor.

Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

DR. FRANCISZY LAJOS.

Társ-szerkesztő:

DR. KASZALA JÁNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 13 sz.

Hirdetések árai: Egy három hasábos petit sor ára 16 fill.

Többszöri közlésnél árkedvezmény. ::

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fillér.

Sötét szemhatár.

Nyitra, aug. 11.

Megszakítás nélkül folyik a nagy per az ellenzék és a kormány s ennek pártja között. Akár szenvedélyesebben nyilatkoznak meg a harcoló felek indulatai, akár hétköznapi egyhangúság közepette jutnak felszínre a támadásnak és a védekezésnek jelzszavai, mindig ugyanazokat a frázisokat halljuk.

Perdöntő tényező ebben a kérdésben csak a nemzet lehetne egy szabad és tiszta választáson. De lehet-e tiszta választásokat reményelni a jelen kormány alatt, amely a parlament jogainak tiszteletben tartásáról teljesen megfélemedezett s az egész alkotmányos jogrendet párturalmi érdekeknek szolgáltatta ki?

Bármily helyes is ennélfogva elméletileg az a felfogás, hogy olyan kuszált politikai állapotoknak, a parlamenti élet olyan elfajulásának, mint a minő nálunk egy év óta uralkodik, csak a nemzetre való appellálás vehet véget, mégis a gyakorlatban a mi jelenlegi viszonyaink között ettől a radikális eszköztől sem várhatjuk a normális állapotok helyreállítását.

Mert ha egyszer csak azt lehet

feltételezni, hogy a kormány törvénytelen fegyverekkel, mondjuk olyanokkal, minőket az 1910-iki campagne alatt használt, vívna meg a választási harcot, akkor nem szenvedhet kétséget, hogy az ilyen választási küzdelemből az ellenzék a jelenleginél nagyobb számban nem kerülhetne ki. De épen ez a körülmény gátolná újra a nagy per eldöntését. Az ellenzék ismét csak azt hajtogatná és teljes joggal, hogy a törvénytelen választásokból származó többség nem tekinthető a nemzet igazi képviselőjének, hogy tehát az ilyen többséggel szemben a végletekig menő harc nem csak joga, hanem kötelessége is az ellenzéknek.

A kormány és pártja pedig rámutatna a választási eredményre s még hangosabban, mint a hogy azt eddig tette, hirdetné, hogy a nemzet akaratának megnyilatkozásával szemben az ellenzék harca egyet jelent a legfontosabb alkotmányjogi tételnek, a többségi elvnek teljes felforgatásával.

Viszonyainknak ilyenforma jellege teszi oly nehezzé a kibontakozást, egy egészséges parlamenti helyzetnek a kialakulását.

Volna még egy módja a béke helyreállításának, de ebben sem bízhatunk. Nehéz időkben már sokszor vált be az az eljárás, hogy a korona új embereket homo regiusokat állított az ügyek élére, a kik tárgyaltak, egyezkedtek a pártokkal s létre hozva a békét, egy nyugodtabb kormányzásnak, tisztultabb politikai helyzetnek a lehetőségét teremtették meg. A mai viszonyok között azonban nem igen látszik valószínűnek, hogy a korona új embereknek a meghívására határozná el magát s egyáltalában nincs támaszpontja annak a feltevésnek, hogy a béke megteremtésének ügyébe ott fent beavatkoznának.

A mennyiben az osztrák lapok cikkeiből a Bécsben uralkodó felfogásról tájékozódhatunk, ott most úgy gondolkodnak, hogy a jelenlegi kormány párt elég nagy és elég erős is ahoz, hogy a kormányt fentartsa és őt terveinek keresztül vitelében támogassa. Hogy minő módon, milyen eszközökkel érvényesíti a többségi párt az ő akaratát az legalább ezidő szerint az illetékes wieni köröknek nem okoz gondot. A parlamenti helyzet bajaitól följön a kormány feje — így vélekednek és csak arra fektetnek

„A NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Az alpesek világából.

Írta: **Adieu.**

I.

A tengert és a tavat széppé teszi vízének a színe, a hegyet az alkata és növényzete.

Van azonban a tenger és a hegy szépségének egy neme, a mely már kilép az esztetika köréből és a fenségesnek a határaiba vonul át s ez a tengernél a szélesség és a mélység, a hegynél a magasság.

Fenséges a széles és mély ocean, akkor is, midőn mély esend ül az örvényei felett és akkor is, midőn száguldó vihar veri fel taréjos hullámain. Fenséges a magas hegy, akár a fellegek tornyaiba kapaszkodó csúcsait nézzük, akár a hó és jégmezőket tekintjük, melyekkel az örökös tél fagyos keze takarta be a föld rögös kebeléből kiszakadt, büszke ormokat.

Gyönyörű tájképeket tár a szem elé az Alpesek láncolata, e gazdag hegyvidék minden pontjáról.

A salzburgi hercegség részint kopár, részint dús növényzettel benőtt hegyei, vagy

Tirol magas bérei völgyeket nyitnak meg, tavakat és folyamokat tápláló patakokat ömlesztnek ki szikla kebelükből, hómezőket esillogtatnak meg katlanaikban, sokféle természeti szépséget sugároztatnak át a folyton változó panoráma képeire.

De mindezt óriási nagy arányokban csak Svájc mutatja be. Ha megcsodálunk egy szép vidéki nagy várost, a melynek nagyon élénk a forgalma, a hol villamos kocsik és autók robogják be az utcákat, a hol pompás üzletek diszelegnek drága kirakatokkal, aszfaltos járdák és kitűnően kikövezett kocsitak állanak a közlekedés rendelkezésére, kényelmet nyújtó előkelő szállók fogadják be az idegeneket: el vagyunk ragadtatva és érezzük, hogy a kulturának egyik virágzó központjába jutottunk. De ha azután egy világvárosba megyünk át, a hol mindazt megtaláljuk, a mit a vidéki nagy városok nyújtanak, megtaláljuk pedig minden képzeletet felül muló nagy arányokban, akkor elragadtatásunk a megdöbbentő esodálkozás érzésén szárnyal végig.

Igy fest az alpesi vidékek képe is, ha azt Svajcon kívül és azután magában Svajcban látjuk szemünk előtt. A Svajcon kívüli alpesi hegyláncolatok, olyanféle vidéki nagy városok,

a melyek sok szépet és kellemeset nyújtanak s elragadják az embert szépségeikkel; a svajci Alpok szédítő nagyságú világvárosok, melyekben az ember nem csak az élet szépségeit és kellemesét, hanem az életnek megdöbbentően nagy súlyát is érzi.

És mégis ebben az óriási hegytömegben, az egymás hátán szorongó béceknek ebben a véget nem érő sorozatában, a hol mértföldeken át csak eget és csúcsot, leereszkedő ködfelleget és széltől üzött felhőfoszlányokat lát a szem, a száguldó vonat bájos idilli képek elé is viszi az utast.

Átlépjük Tirolból jövet a svajci határt, Zürich felé robogunk. Sargans mögött az 1800 méter magas *Gonzen* hegy sziklát tolt ki magából, mintha egy monumentális épülethez hozzáépítettek volna egy viskót, a mely ha oly kicsiny is, de szép és bájos, mintha alabastromból volna. A szikla falainak redőin moha üllepedett meg, abból azután fenyőgallyak nőttek ki s üde lombfüzéreként zöld koszorúval kötötték át a szikla érdes falait. Lent a völgyben, közvetlen a szikla alatt zúgó patak iramlík, követ, forgácsot, falevelet sodor magával. A kopár *Gonzen* kőszivtagján viruló oázist alkot ez a kiálló szikla az ő zöld díszé-

súlyt, hogy Magyarország hűségesen szállítsa azt, a mire a dualizmus szervezetének szüksége van.

Még nagy megrázkódtatásokon kellene az országnak átesnie, hogy a pártokkal való egyezkedés gondolatát Wienben elhatározássá érleljék meg.

De hát lehet-e jó hazafinak tartani azt, a kit nem döbbsent meg az a gondolat, hogy az országra még újabb megrázkódtatásoknak a sora vár? Olyan erősek vagyunk-e mi, hogy ádáz belső harcoknak súlyos viszontagságait nemzeti javaink kára nélkül állhatjuk ki? Nagy nemzeteket is megrendít egy-egy hosszantartó politikai, vagy társadalmi harc, kis nemzeteknek pedig kiszámíthatatlan károkat okoz s olyan kócosirákat csempész be a nemzet testébe, melyekből azelőtt nem is sejtett betegségek és gyengeségek származnak.

Ezen a sötét szemhatáron egy kis világosság talán még abból az egyetlen reménységből derenghet felénk, hogy az országos pártok tagjai közül azok, a kiket mindenkor higadtság és mérséklet jellemzett — s minden pártban vannak ilyenek — háttérbe szorítva a személyes szempontokat és a párthatalmi érdekeket, nem zárkoznak el a mult hibáinak jóvátevéstől és a jövőre nézve egy olyan alap létrehozásától, a mely a zavartalan parlamenti munkát lehetővé tenné.

Ez a remény még nem tünt el, de tagadhatatlan, hogy gyenge csilláma jelenleg még nem világíthatja meg a sötét szemhatár távlatait.

A katonai terhek. A míg az ország népe az aratás verejtékes munkáját végezte, addig a katonai körök újabb reformokat gondoltak ki a hadsereg harképségének fokozása céljából, mintha csak az volna ennek az országnak a sorsa, hogy a mint egy kissé jobb

vel, forrás vízben fürdő folyondárjaival. Terjedelmes és asztalegyenes sík terül el a szikla színtjén s ezen a síkon, melyet a természet maga építkezésre szánt, gyönyörű román stílusú templomcska emelkedik.

A kis templom tornya az alatta megnyílt mélység felett áll, a torony keresztje ott ragyog a mélység és a magasság között, mert minden kereszt mélységet köt össze magassággal, fájdalmat örömmel, szenvedést enyhüléssel. Az életnek ára van, nem csak a jó, hanem a rossz életnek is. Kereszt az egyik, kereszt a másik is; mélységet és magasságot köt össze az egyik, meg a másik is. De míg a jó élet Golgothája az Olajfák hegyének menyegaras esüására vezet fel, semmi által nem pótolható szívbeli megelégedésnek esendes szentélyébe; addig a rossz élet Kalváriája zuhatagos mélységekbe sodor le, melyekben a szenvedélyek rohanó árjai sziklatömbökhöz verik, izzó-porrá zúzzák az emberi szív legnemesebb érzelmeinek sajkáit.

A templomcska esendesen ül a havasok szegélyezte sziklán. Oda ragadt a felhőket karcoló bére derekához s nincs olyan ereje a viharoknak, a mely onnét letaszítaná. Az oceanjáró hajókon olyan mentővek vannak, melyek

terméssel áldja meg az Isten a mezőgazdaságot űző néposztályokat, azonnal megnyíljék a hadsereg moloehjának szája és elnyelje a bővebb termés révén várható jövedelmet.

A hadsereg, mint az államszervezet egyik fentartó oszlopa ellen senkinek sem szabad ellenszenvet táplálni. Még ha el is lehetne tekinteni a honvédelem nagy céljaitól, akkor sem volna szabad sajnálni azokat az áldozatokat, melyeket a haderő fentartására fordítunk, mert hiszen ebben a hatalmas szervezetben ezer és ezer magyar állampolgár találja meg létfontosságának biztos alapját.

Feljajdulni csak az ellen lehet és kell is, hogy a katonai vezetőség a hadsereg harképségének fejlesztésében nem tart lépést az ország gazdasági viszonyainak haladásával. Magyarország ma csak jelentéktelenül többet termel, mint egy évtizeddel ezelőtt, a mezőgazdaság egész nyeresége a termények magasabb árfolyamának a számlájára irandó, de ezt a hasznot lényegesen esőkenti a termelés megdrágulása és az összes szükségleti cikkek árának tetemes emelkedése.

Nem tagadjuk, hogy még ezen tényezők közrehatása mellett is, a mezőgazdaság ma nap haszonnal dolgozik, de a ki ezt a hasznot adósajtolási alapnak tekinti, annak az államszervezet céljai és feladatairól nagyon téves fogalmai vannak. A mezőgazdaságot állandó és tetemes nyereség nélkül lehetetlen fejleszteni, egy eladósodott mezőgazdasági országban pedig, mint a minő a miénk, nagy és tekintélyes haszon nélkül a mezőgazdasági birtokállományt még csak fentartani sem lehet.

Ezzel a körülménnyel számolnia kell az államszervezet minden tényezőjének s ha akár a politikai, akár a katonai kormány azonnal ráteszi a kezét minden mutatózó jövedelem többletre, azzal megfosztja az országot a gazdasági fejlődés feltételeitől.

A hadvezetőség 250 milliónyi újabb befektetést követel az ágyúknak acélesövekké való felszerelésére. Ebből Magyarországra körülbelül 85 millió esik. Nem éppen enormis összeg ez magában véve, de az új véderő javaslatokból származó teher többlettel együtt olyan summa, mely egész évi költségvetésünknek egy ötöd részét meghaladja s így feltétlenül szükségessé teszi az adóterhek nagy mérvű fokozását.

Ilyen óriási teher növelés ellen akkor is tiltakoznunk kellene, ha az országnak a közel jövőben a haderő fejlesztésén kívül egyéb szük-

szükségletei nem volnának. Ha a kormány és pártja gyenge lesz az újabb követelések visszautasításában, talpra állanak biztosan a választó közönség ezrei s egyértelmű állásfoglalással annyit fognak mondani az illetékes tényezőknek: Várjatok legalább addig, a míg az új véderő törvény okozta kiadásokat kiheverjük.

Emberi belátás szerint egy európai háború úgy is csak a távoli jövőnek a kérdése. Addig legalább úgy akarunk élni, hogy a katonai terhek viselésébe bele ne pusztuljunk.

Csendes mezők.

A magyar föld egyik legpoétikusabb vonása volt a dalolva dolgozó aratósereg. Kora reggeltől késő estig nótaszó mellett folyt a fáradságos munka. Énekszóra sorakoztak a rendek, szaporodtak a kereszték, tornyosodtak az asztagok.

Mikor aztán vége volt az aratásnak, hangos énekszó mellett vonult be az aratósereg a gazda udvarába, ahol már várta az áldomás s hangzott a cigánymuzsika s a fárasztó munka vége vidám mulatás lett. Örült mindenki, akár bő volt az Istenáldás, akár szűkös, egyforma megnyugvással fogadták mert mindenkinek a lelkén ott ült a jól végzett munka öntudata.

Most nincs így. Arató ünnepről nem hallunk. A daloló munkássereg megnémult, valami fáradt közönyösség borult a lelkekre és ha jól megfigyelünk egy arató munkást, látjuk, hogy bár a kaszát erősebben markolja meg, de munkája sokkal lanyhább s munkájának eredménye sokkal kevesebb.

Mi okozta ezt a változást? Hiszen a munkást ma jobban fizetik mind hajdanában, tehát megelégedettebbnek, jobbkedvűnek kellene lennie. Mi okozta ezt a változást? Hiszen a termés sem volt túlságosan silány, jut belőle az aratóknak is, jut a gazdáknak is s ha főleg esengő pénzre váltják a gabonát, de aránylag jóval több jut mindenkinek mint hajdan, amikor a buza métermázsájáért 10–12 koronát fizettek csak.

Úgy látszik, hogy a legfőbb oka mindennek az, hogy a munkás és munkaadó szíve közzé valami jégfal szorult. A munkás mogorván néz arra, akinek egész évi existenciáját köszönheti, a munkaadó viszont gyanakodva tekint a munkására, mert nem tudhatja, melyik percben hagyja cserben, amikor is mérhetetlen károkat okozhat hűtlenségével. Jégfal szorult

szenvedélyek magaslatairól romboló, mindent elseprő árak zúdulnak le, szitkok és átkok villámai cikáznak át az emberi élet égén, de az Isten az ő trónján biztosan ül s minden vihar után a kiderült égnek ragyogó napfénye újabb diésőséggel övezi körül imádatadó lényét.

Vonatunk berobog Zürichbe, Svajenak legnagyobb, legnépesebb városába, melyet a zürichi tóba beáramló zöldes színű Limmat két részre oszt s ezzel igézővé teszi a városnak már a tó környéke által is emelt szépségét.

Az idegen forgalomnak első nagy gócpontját itt találjuk meg. Mesékbe illő részleteket lehet erről a forgalomról mondani, a nélkül, hogy a valóságtól csak egy hajszálnyira is eltérnénk. Először 17 év előtt voltunk itt s már akkor is az egész uton a turisták karavánjaitól azt hallottuk, hogy fogalmunk sem lehet arról a sokaságról, a mely a fő saison idején Zürichet felkeresi.

Pedig mi volt az akkori forgalom a mostanihoz képest! Akkor a pályaudvaron hosszú sorban állottak a hotelek emberei, a kik hangos szóval, bár a legkisebb talakodás nélkül kínálták szállóikat s az utas volágotatott köztük. Ma, bár a szállók száma azóta — keveset

a munkás és munkaadó szíve közzé, de amit nem a természet tolt oda, hanem mesterségesen fagyasztottak. Évek hosszú sora óta szítják a bizalmatlanságot, az alantasabb társadalmi rétegek és a felsőbb osztályok között. Az idén különösen nagy erővel próbálták elvetni a bizalmatlanságot, a gyűlölség magvait s csak véletlen csodája, hogy ebből a magyar mezőgazdaságnak kiszámíthatatlan kára nem lett.

Igaz ugyan, hogy a gazdánép is részen állt s ma már a gazdákat egy váratlan aratósztrájk sem találja olyan készületlenül, mint találta hajdan, amikor még az aratósztrájkot hírből sem ismerték Magyarországon. A tartalék aratógépek ott vannak minden gazda felszerelésében s talán ez is volt a legfőbb oka annak, hogy a mértéktelen izgatásnak súlyosabb következménye nem volt. De az izgatók mégis elérték céljukat, a munkásnép esőndben, vidámság, nótaszó nélkül dolgozik, szívében gyűlölséggel és haraggal eltelve, anélkül azonban, hogy okát tudná adni, kire és miért haragszik.

Mert nincs oka senkire se haragudnia. A munkaadó ma sokkal bővebben részesíti munkásait, a föld terméséből, mint régente s habár az életviszonyok nehezebbek is lettek, nem volna szabad elfeledkezni arról, hogy annak súlyát éppen úgy érzi a munkaadó mint a munkás, a munkásnak tehát ki kellene tartania a nehéz viszonyok között is, munkaadójával való barátságos egyetértésben s bizalommal várni a viszonyok jobbra fordulását.

A magyar nép boldogulásának alapja a szántóföld. Minden oly dolog, ami a mezőgazdaság előrehaladását akadályozza, a boldogulás kisebb vagy nagyobb tényezőjétől fosztja meg a magyar népet. Ha a szántóföldeken rövidesen vissza nem tér a nótáskedv, ha a gazda és munkás között helyre nem áll a régi patrarchiális viszony, az egész ország népének a helyzete állandóan rosszabbodni fog. Ezen soha sem fognak tudni segíteni azok, akik a mostani helyzetet előidézték.

Ezen nem fog segíteni sem az általános titkos, sem pedig a népjogoknak bármily széles körre való kiterjesztése. Az emberek boldogulásának a mérvét mindig a végzett munka mérvé szabja meg. Még ha a törvényhozás minden egyes tagja is azok sorából kerülne ki, akik ma olyannyira barátainak vallják magukat a munkásnépnek, még akkor sem lehet olyan törvényt hozni, hogy a munka-

mondva — megkésztetődött, csak a véletlennek köszönheti az ember, ha előzetes megrendelés nélkül valamely 2—300 szobával rendelkező hotelben egy kis zugot kap. A hotelomnibuszok és a hotelszolgák ott vannak most is az állomáson, de csak azért mennek ki, hogy a várt, a lakást előre megrendelő vendégeket fogadják és a hotelbe szállítsák.

Felemlítésre méltó az is, hogy a svajci, általában az alpesi vidékek szállótulajdonosai az utóbbi időben fokozott mérvben súlyt fektetnek arra, hogy a vendég a szobát előre megrendelje. S a mily ritkaság az, hogy valaki a fő idényben előzetes megrendelés nélkül megfelelő lakást kapjon, épp oly ritka, sőt talán nem is fordul elő az az eset, hogy a megrendelő vendéget azzal a kijelentéssel fogadják: Nincs hely.

A szállók vezetői gondoskodnak róla, hogy a megrendelő megkapja azt, amit kíván, olyan lakást, a minőt megrendelt. Éppen Zürichben a jelen utonkon fordult elő, hogy a hotelben, a melyben lakást rendeltünk, nem kaphattunk a rendelésnek megfelelő szobákat. A szálló vezetője ezt megérkezésünk pillanatában rögtön tudunkra adta, de egyuttal előzékenyen közölte velünk, hogy a szomszéd szállóban fenn van tartva számunkra kívánságunknak megfelelő lakás. És úgy is volt.

adó szétossza munkásai közt az utolsó fillérig mindazt, ami őt jogosan megilleti. A munkabér tehát csak akkor lesz nagyobb, ha a föld többet jövedelmez. A több jövedelemnek a titka, a több munka, a jókedvű munka, a szorgalom. Ha a munkás igyekezettel végzi dolgát és jókedvűen, fáradozásainak mindenkor megtalálja a gyümölcseit. A lanyha és kedvetlen munka rendszerint jutalmazatlanul marad.

Ezt kell jól megfontolni s ha a szántóföldeken felhangzik újra a régi vidám nótá, ha újból vissza térünk a jókedvű aratóünnephez, amelyeken együtt vigadt a munkás a munkaadóval, akkor bizonyosak lehetünk arról, hogy bekövetkezett az üdvös változás, amelytől függ az egész ország népének a boldogulása. Pedig ennek a változásnak be is kell mielőbb következnie, mert hiszen a magyar nép mindig józan gondolkodású volt, a kísértő szavaknak csak ideig-óráig ült fel, egy bizonyos idő múlva a jobb belátás mindig úrrá lett fölötte.

Tanügy.

Iskolai értesítők.

V. A *nagytapolcsányi* magy. kir. állami polgári fiú- és leányiskola Értesítője az 1911/12. tanévről. Közli *Deoracssek* János igazgató.

Az Értesítőt *Schweighoffer* Tamás s. tanár értekezése vezeti be a művészi nevelésről.

Az Értesítő nem közli az érdemjegyeket s így a tanulók előmeneteléről csak a statisztikai adatokból nyerünk tájékoztatást. Az igazgatói jelentés a tanulmányi eredményt *nagy általánosságban* kielégítőnek mondja ugyan, de megjegyzi, hogy ez az eredmény nem áll arányban azzal a munkával, melyet a tanári kar végzett. Ennek okát az igazgatói jelentés abba a körülménybe helyezi, hogy nem minden család támogatja kellő mérvben az iskolát.

Ha ez tényleg így van, akkor a tanári karnak egyik szép hivatását alkotja az, hogy társadalmi uton igyekezzenek az iskola iránti fokozottabb érdeklődést a szülők körében felkelteni.

Az intézetbe 275 tanuló iratkozott be, 114 r. kath., 4 ág. év., 1 ev. ref., 145 izraelita. Illetőség szerint 145 nagytapolcsányi, 130 vidéki. A szülők polgári állását tekintve az iparosok 70, a kereskedők 58, a földbirtokosok 24, a köztisztviselők 32 tanulót adtak az intézetnek.

A jövő, 1912/13. tanévre vonatkozó tudnivalók közül kiemeljük:

A beiratások szeptember 1—5 napjain d. e. 8—12-ig az intézet tanástermében fognak eszközöltetni.

Szeptember 3-án d. u. 2 órakor a tanterv különözeti, illetőleg felvételi vizsgálatok; szeptember 4-én d. u. 2 órakor pedig a javító vizsgálatok lesznek megtartva.

A polgári iskola első osztályába szabályszerűen csak oly tanuló léphet be:

a) aki életének legalább 9. évét betöltötte;

a) aki az elemi iskola negyedik osztályát sikerrel elvégezte.

A felvétel alkalmával köteles a tanuló: a) keresztlevelét, (születési anyakönyvi kivonatát), b) iskolai bizonyítványát és amennyiben életének 12. évét betöltötte volna — újraoltási bizonyítványát bemutatni.

Ezen okmányok bemutatása nélkül az első osztályba jelentkező tanuló nem vehető fel.

Azon tanuló, ki a polgári iskolában egy vagy két, de legfeljebb három tantárgyból elégtelen osztályzatot nyert, csak *javító vizsgálat*tal léphet a felsőbb osztályba.

A javító-vizsgálatra becsátást kérő folyamodvány és mellékletei kellően bélyegelve

(folyamodvány 1 K., a mellékletek 30—30 fill.) augusztus 15-ig nyújtandók be az intézet igazgatóságához. Aki e határidőt elmulasztja, köteles az osztályt megismételni. A javító-vizsgálat díjmentes.

Tandij egész évre 10 K., beiratási díj 430 K., értesítő díj 1 K., könyvtári díj 1 K., utazási alapra 1 K., mely díjak közül a négy utóbbit a beiratás alkalmával minden tanuló köteles megfizetni; a tandij fizetés alól azonban fölmenthető a tanuló, ha e kedvezményt szülője vagy annak helyettese a kir. tanfelügyelőséghez intézett folyamodásban kéri s ha bizonyítványában egynél több elégséges osztályzat nincs.

VI. A *nyitrai* államilag segélyezett községi iparos és kereskedő tanonciskola Értesítője az 1911/12. tanévről. Közli *Bieliczky* Elek igazgató.

Szemmel látható fejlődésnek indult tanonciskolánk állapotát hű tükörben mutatja be az 1911/12. évről szóló igazgatói jelentés.

Az alsófokú iparoktatási intézetek, a hova a tanonciskolák is tartoznak, még mindig sok akadályllyal kénytelenek küzdeni. A míg a tanulók 30—40%-a a tanítási idő jelentékeny részét sürgős munka, vásárok, vidéki megrendelések stb. miatt elmulasztja, a míg a tanoncok az egész év folyamán szabadon iratkoznak és szegődhetnek s az iparhatóságnak és az iskolának módjában nem áll, hogy a tanidő meghosszabbításával, illetőleg az iskolai bizonyítvány kiadásának felfüggesztésével sujhassa a hanyag, rendetlen és rossz viseletű tanulókat, addig a fejlődés nagyon lassú s a tanonciskolák működése nem lehet arányos a tanítók fáradtságos munkájával.

Bár ezek a kedvezőtlen körülmények a nyitrai tanonciskolánál is éreztették hatásukat, mégis tagadhatatlan, hogy a lefolyt tanévben is méltóan töltötte be hivatását s az iparos és kereskedői ifjúság művelődésének jelentékeny szolgálatot tett.

Az év folyamán beiratkozott 317 iparos és 64 kereskedő tanuló. A téli tanfolyamnak 100 tanulója volt. Az iparos tanulók létszáma a múlt évihez képest 32-vel szaporodott.

Vallás szerint az iparos osztályokban, a téli tanfolyamot is beszámítva, volt 368 róm. kath., 12 más vallású keresztény és 41 izraelita. A kereskedői osztályokban 19 róm. kath., 4 más keresztény vallású és 41 izraelita.

A tanítói testület 12 tagból állott.

Ujdonságok.

Személyi hírek. Gróf *Batthyány* Vilmos dr. megyés püspök úr f. hó 6-án Nyitrán időzött s kihallgatást adott a püspöki várpalotában. Ő méltósága, mint már korábban jelezte, azon egész idő alatt a míg Mocsokon fog tartózkodni, minden hónap első és harmadik keddjén bejön székhelyére s a püspöki rezidenciában fogadó napot fog tartani.

Dr. *Lányi* József felsz. püspök, nagyváradi kanonok a múlt héten Mittára érkezett *Czeizel* Antal esp. plebános látogatására. A püspök ez alkalommal a szomszéd plebánosoknál is tett látogatást.

A nemzetközi eucharisztikus kongresszus ügyében f. hó 6-án *Izabella* főhercegnő elnöklelte alatt a bécsi palotában megbeszélés volt, melyen részt vettek: *Schönburg Hartenstein* Alajos herceg a kongresszus előkészítő bizottságának elnöke, *Esterházy* Miklós herceg a magyar bizottság elnöke, *Széchenyi Wimpffen* Karolina grófné főudvarmesternő, *Zsembery* István dr. a magyar csoport központi bizottságának ügyvivő alelnöke. Ez alkalommal megtárgyalták a kongresszus és a magyarok tömeges részvételét érintő ügyeket. *Izabella* főhercegnő folytonos érdeklődéssel kíséri a kongresszusi részvételt illetőleg Magyarországon megindult mozgalmat és az Országos

Katholikus Szövetség, mint a magyar esopor-középponti bizottsága ez ügyben állandó jelen-téseket terjeszt hozzá, mint a csoport fővédő-jéhez.

A jelentkezés határideje azok számára, akik lakást is óhajtanak, augusztus 12. azok számára pedig, akik csak részvételi jegyet óhaj-tanak, augusztus 20.

Kinevezés. A pénzügyminiszter *Dunay* János adóhivatali ellenőrt a vágújhelyi kir. adóhivatalnál, jelen állomáshelyén és a IX. osztályban való meghagyása mellett adótár-nokká nevezte ki.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatás-ügyi miniszter *Bugél* Jenő krassó szőrényvár-megyei kir. s. tanfelügyelőt Turóc vármegye kir. tanfelügyelőségéhez helyezte át.

A magy. államvasutak igazgatósága *Weisz* Márton privigyei vasúti személypénztárost az ujszolnai rendező pályaudvarhoz helyezte át pénztárosi minőségben.

Magyar Gábor †. A magyar kegyes tanítórendnek mély gyásza van. Volt rendfő-nöke *Magyar Gábor* f. hó 6-án 70 éves korá-ban elhunyt. A boldogult tanfőúr egyike volt a magyar közművelődés legszorgalmasabb és leghivatottabb munkásainak. Harminckét évig vezette a piaristák szegedi gimnáziumát és tizennégy évig állott mint rendfőnök a magyar kegyesrendi tartomány élén. Ezen hosszú idő alatt fáradságot nem ismerő lelkesedéssel és a legteljesebb odaadással tanította és nevelte a gondjaira bízott ifjúságot vallásos életre, hazafias érzületre és komoly munkára. — Temetése f. hó 7-én ment végbe Budapesten az ország közéleti kitűnőségeinek nagy részvéte mellett. — Az örök világosság fényeskedjék neki!

Az esztergomi főegyházmegyé-ből. *Balászy* József szenczei plebános a szenczei alesperesi kerület tanfelügyelő ales-peresévé nevezetett ki.

Harminc év a magyar kultúra szolgálatában. Dr. *Gyürky* Géza, Nyitra vármegye alispánja, a F. M. K. E. tb. elnöke és ügyvezető alelnöke, az egyesület idei XXX. évi közgyűlése alkalmából, harmincadik eszten-dejét tölti be annak, hogy egészen önzetlenül, tisztán az ügy iránt való hazafias lelkesedésből szolgálja a F. M. K. E.-et. 1882. november 28-án már ott volt az egyesület nyitrai alakuló közgyűlésén. Mint nagyapócsányi ügyvéd lelkesen buzgókodott, hogy az egyesületnek minél több tagot toborozzon. 1888. augusztus 22-én az egyesület titkárává választotta meg. Önzetlenségének fényes tanúsága, hogy *öt éven át tartott tiltársága alatt sohasem vette föl a neki költségvetéssel megszávozott évi 800 korona titkári tiszteletdíjat*, hanem azt alapítványképpen vissza-ajándékozta az egyesületnek. Ugyanaz idő alatt szerkesztette az egyesület hivatalos újságját, a Felvidéki Nemzetért. 1893-ban, amikor let-eszi titkári hivatalát, az egyesület tb. alelnö-kének választja meg. Ugyanakkor a F. M. K. E. nyitrai vármegyei választmánya ügyvezető alelnökévé, 1898-ban az egyesület a központi vezetés helyettes ügyvezető alelnökévé, majd 1903-ban a központi ügyvezető alelnökévé, 1907-ben pedig, az egyesület negyedszázados fenállásának ünnepe alkalmából, tiszteletbeli elnökévé választja meg. Mint ilyen, a mai napig is helyettesíti az elnököt s vezeti az egyesület ügyeit. Szóval dr. *Gyürky* Géza haza-fias szolgálatai a Felvidék magyar közművelő-dése érdekében egyidőben az egyesülettel: *be-töltötték immár a harminc esztendőt*. Az egyesü-let, mely augusztus 20-án, Szent István napján tartja közgyűlését Igló városában, ebből az alkalomból a zólyom- és szepesvármegyei osztályok kezdeményezésére megfelelő ünneplésben készül részesíteni a felvidéki kulturmozgalmak-nak ez érdemes vezérfőnökét.

Új iskolalátogató. A vallás- és köz-oktatásügyi miniszter Privigye székhellyel, a privigyei és nyitrai szepesvármegyei járások terüle-tére kinevezte iskolalátogatónak *Molnár* Ferenc állami elemi iskolai igazgatót Keeskemétről. Az új iskolalátogató az utasításokat a nyitrai kir. tanfelügyelőségtől kapja.

Új ügyészi megbízott. Az igazság-ügyi miniszter dr. *Nitnausz* Gyula nagyapócsányi ügyvédet az ottani kir. járásbíró-ság területére ügyészi megbízottnak nevezte ki.

A tanfelügyelő szabadságon. *Já-nossy* Gyula, nyitrai kir. tanfelügyelő augusztus 16-án kezdi meg egy hónapi szabad-ságát. A tanfelügyelőt ez idő alatt *Argay* Bá-lint segédtanfelügyelő helyettesíti.

Hivatalvizsgálat. Dr. *Gyürky* Géza alispán tovább folytatja a vármegyei hivatalok megvizsgálását. Augusztus 5-én Nyitrai szepesvármegyei bíróságot vizsgálta a főszolgabírói hivatal, hol mindent rendben talált és az ügy-kezelés ellen lényegesebb kifogást nem emelt.

A tanügy köréből. A vallás- és köz-oktatásügyi miniszter *Bánfi* János báró áll. polg. iskolai igazgatót nyugdíjazta és helyébe *Kolb* Lajos budafoki polg. isk. tanárt bizta meg az igazgatói teendők ellátásával.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Sztramszky* István szakoleai kir. kath. főgim-náziumi helyettes tanárt ugyanezen tanintézet-hez az 1912/13. tanévre folytatólagosan hely-ettes tanárnak alkalmazta, *Schárbert* Sarolta és dr. *Gosztonyi* Gizella treneséni helyettes tanítókat a XI. fizetési osztályba segéd-tanítókká kinevezte.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Áb-rahám* Gerő nagyapócsányi polgári iskolai tanítót Hódmezővásárhelyre, *Kadarász* Endre nyitrai szepesvármegyei elemi iskolai tanítót pedig Érzsébetfalvára helyezte át. Mindkét tanító ellen a közelmúltban fegyelmet rendelték el és erre vezethetők vissza az áthelyezések.

Új ügyvéd. Dr. *Magyar* Győző, Magyar Imre úrményi nyugalmazott tanító fia, Nyit-rán, Erzsébet-ut 9. szám alatt ügyvédi irodát nyitott.

Országos kulturünnep Iglón. A Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület 30-ik jubiláris közgyűlése valóságos országos kulturünnep lesz augusztus 20-ikán Iglón.

Augusztus 19-én reggel érkeznek a Fel-vidéki Magyar Irók és Újságírók Szövetségé-nek tagjai, a kik, miután hosszabb időt töltenek Iglón, lehetőleg a két internátusban nyernek elszállásolást, mert a cél az, hogy vendéglátó közönségünknek minél kevesebb alkalmatlan-ságot okozzunk.

Augusztus 19-én délelőtt 10 órakor választ-mányi ülés a város háza tanácstermében.

Augusztus 19-én az esti vonatokkal érkeznek a F. M. K. E. tagjai. Az állomásról a fogadó-bizottság az állandóan permanenciában lévő központi irodába (város háza földszintjén) vezető öket. Itt megkapják az összes felvilágosításokat, jelentkeznek a kirándulásokra, átveszik a 4 koronás banket-jegyet, majd az elszállásoló-bizott-ság tagjainak kalauzolása mellett lakásaikra térnek.

Augusztus 19-én este fél 8 órakor a város-háza tanácstermében a F. M. K. E. igazgató választmánya tart ülést.

Augusztus 19-én este 9 órakor a 12 felvidéki vármegye kulturálja a Vigadó összes helyi-ségeiben katoná és cigányzenével. Belépti díj személyenként 3 korona, családjegy 5 korona. Csakis meghívottaknak. Akik 14-ikéig meghívót nem kaptak és arra igényt tartanak, szives-kedjenek eziránt dr. *Forberger* Béla iglói városi ügyészhez fordulni.

Augusztus 20-án reggel a kath. templomban tartandó Szent István-napi misén vesznek részt, mely a jubileum alkalmából hálaadó istentisztelettel lesz egybekötve.

Augusztus 20-án délelőtt 11 órakor a jubiláris közgyűlés, a következő tárgysorozattal:

1. Elnöki megnyitó.
2. A közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére három egyesületi tag kiküldése.
3. Hajnóci R. József dr. kir. tanácsos, Szepesvármegye kir. tanfelügyelőjének emlékbeszéde néhai Repesik János, az egyesület legnagyobb alapítója fölött.
4. Az elnökség 1911/12 évi jelentése és az igazoló-választmány kapcsolatos határozati javaslatai.
5. Az egyesület 1911. évi számvizsgálata és a vonatkozó törvényszerű fölmentvény megszavazása.
6. Az egyesület 1913. évi költségvetésének megállapítása.
7. Az 1913. évi közgyűlés helyének meg-határozása.
8. Indítványok, amelyek az alapszabályok 16. §-a értelmében az elnökséghez szabályszerű időben beérkeztek.

Augusztus 20-án délelőtt fél 2 órakor ban-ket a Vigadó nagytermében, ahol Igló városa adja a pezsgőt.

Augusztus 20-án délután fél 5 órakor kirándulás Iglófűredre létrás szökereken. In-dulás a központi irodától.

Augusztus 21-én reggel a Magyarországi Kárpát Egyesület 5 csoportban társaskirán-dulást rendez a Tátrába.

Halálozás. *Pulcz* Keresztély nyitrai szabómester és volt üzlettulajdonos augusztus hó 5-én, életének 67-ik évében Nyitrán elhunyt.

Új segédjegyző. Vágfarkaszd község képviselőtestülete mult szerdán ejtette meg a segédjegyző választását. *Schneider* Lajos választott meg egyhangulag segédjegyzőnek.

Nyugdíjazott jegyzők. Nyitrai vármegye jegyzői nyugdíjválasztmánya e hó 3-án tartott ülésén nyugdíjazta Balázsovics nagy-béliei, Zeller Zoltán vágsellyei és Bodnár privigyei jegyzőket.

A sikkasztó postafőtiszt. Folyó hó 4-én este hozták be a csendőrök *Steinhübl* Jakab galgóczi postafőtisztet a nyitrai ügyész-ség fogházába. Steinhübl 21 évig becsülettel szolgált a postát Galgócon. Szorgalmas em-bernek ismerték, állítólag nemcsak a saját munkáját végezte el példásan, de március óta a postafőnöki teendőket is látta el. *Dobzán* Miklós pozsonyi posta és távirda segédtitkár a galgóczi postán a napokban megejtett rovan-esolás alkalmával 950 korona hiányt állapított meg. Steinhübl ismerősei állítják, hogy a hiány számadási hibából eredhet. Hogy mi igaz a dologban, az majd a további vizsgálat során fog kiderülni. A postafőtiszt iránt Galgócon nagy a részvét.

Egyházzenei újdonságok. *Kersch* Mihály, kulai plebános egyszerre három érté-kes kiadvánnyal gyarapította egyházzenei iro-dalmunkat: 1. *Orgonakiséret a szentmisében előforduló feleletek énekmodjához* modern hang-jelzéssel, s a leggyakrabban használatos hang-nemekben; *Kersch* Ferenc, volt esztergomi főzékesegyházi karnagy nyomán a *Graduale Romanum* vatikáni kiadásának megfelelőleg átdolgozta *Kersch* Mihály. Ára 3 korona. — 2. *Exsequiarum ordo.* A róm. kath. temetési énekek chorál dallamai. Az esztergomi szerzőnyv, s a vatikáni tipikus chorál könyvek alapján fel-dolgozta, s modern hangjelzéssel ellátta *Kersch* Mihály. Ára füzve 50 fillér, vászonba kötve 80 fillér. — *Exsequiale.* A róm. kath. temetési szertartásoknál használatos énekek gyűjtemé-nye *négyszékesegyházi karnagy* *Kersch* Ferenc esztergomi főzékesegyházi karnagytól. A szerző hátra-hagyott irataiból sajtó alá rendezte *Kersch* Mihály. Ára füzve 1 kor. 20 fill., az Exsequia-rium ordoval egybekötve 2 korona. Megrendel-hetők a kiadónál Kulán, a Szent-István-Tár-sulatnál Budapesten és Buzárovits Gusztáv könyvkereskedésében Esztergomban.

Az *Orgonakiséret* az oratóriknál, s az evangelium előtt előírt feleletek énekmodjait szabatos világossággal tárgyalja és felől minden elrendelt és megengedett énekmodot. Ki-válóan praktikussá teszi a füzetet, hogy a sorok elején kövér betűkkel jelzi a pap intonációjá-nak végső hangját, s így nem kell a fántornak soká keresgélnie, melyik hangnemből feleljen.

A temetéseknél eddig a legváltozatosabb lehetetlen dallamokat hallottunk kántorainktól. Nem is vehettük sok esetben zokor, mert nem volt kézikönyvünk, mely a helyes dallamokat feltünteté.

Kersch Exsequiarum ordoja modern hang-jelzéssel hozza mindezeknek részint a vatikáni *Graduale Romanum*-ban, részint az esztergomi *Rituale*-ben előforduló tradicionális chorális dallamait, a zsoltárok szövegét pedig a vati-káni *Cantorinus Romanus*-ban előírt szabályok szerint alkalmazza a dallamhoz, úgy, hogy lehetetlen ezen kézikönyv mellett a zsoltárokat helytelenül énekelni.

A dalárdákról sem feledkezett meg *Kersch*. A legtöbb dalárda tagjainak temetésekor éne-kelni szokott, de megfelelő kézikönyv hiányában a szertartások énekeit eddig nem énekelhette, csak a szertartások végén adott elő egy-egy gyászalt. Most itt az *Exsequiale*, melyben részint a chorális dallamok vannak férfikarra letéve, részint *Kersch* Ferenc eredeti szerze-ményei (2 Absolve, 1 Libera, 5 falso bordonai a zsoltárokhoz) foglalhattnak. *Kersch* Ferenc neve felment bennünket attól, hogy ezek

szépségeit külön méltassuk. Az Exsequiale helyet érdemel minden dalárda, tanítóképző-intézeti és papneveldei férfikar kottatárában. Kár, hogy külön szövegek nem jelentek meg.

A kiadványok beszerzésével a Szentatya egyházzenei reformját nagyban előmozdíthatjuk. Megjegyezzük azonban, hogy az első helyen megnevezett kiadvány praktikus értéke akkor lesz csak helyes, ha a már működő lelkészek ép úgy, mint a növendékpapság annak intonációját helyesen megtanulják, mert hiába tudja azt a kántor, ha a pap nem tudja intonálni.

Küldöttség a miniszterhez. A Nyitrai megyei Általános Tanítótestület Érsekújvárott tartott közgyűlésén elhatározta, hogy a Tanítók Házát gróf Zichy János nevével nevezik el. Az erről szóló okiratot szeptember hó folyamán egy küldöttség adja át a miniszternek.

Elfeledett szobor. A bold. Szűznek a nyitrai törvényszéki palota előtt felállítandó szobrára Cs. I. Nyitráról 2 kor.-t adományozott. Hozzáadva a Ny. Szemle ez évi jan. 4-iki számában kimutatott 4442'85 kor.-hoz, lesz főösszeg 4444'85 kor. — Isten fizesse meg.

Adományok. A keresztény szociális telepen épülő lourdesi kápolnára Juresó Lipótné 10 kor., Szklenár Ferenc 5 kor., Tvrdy Valburga 20 márkát adományoztak. — Az eddig gyűjtött összeg 918 kor. — Hálás köszönettel nyugtázza *Kottesovszky Alajos*.

Uszóverseny. A Gisser-féle nyitrai folyófürdőben e hó 11-én d. e. 10 órakor uszóverseny lesz. Sorrend: 1. 200 méteres főverseny. 2. 100 méteres mellúszás. 3. 50 m. kezdők versenyé csak olyanok részére, kik nyilvános versenyen még nem vettek részt. 4. 50 méteres főverseny. 5. 50 méteres hölgyek versenyé. 6. 50 m. 14 éven aluliaknak. 7. 100 m. hátúszás. 8. 50 m. 17 éven aluliaknak. 9. Egyes staféta (3-szor 50 m. mell, hát, magyar). 10. Víz polo 5-ös csapat r. 11. 3-szor 50 m. jun. staféta. — Helyárak: felnőtteknek 1 kor., diák és gyermekjegy 50 fillér. — Kedvezőtlen idő esetén a verseny e hó 18-án lesz megtartva.

Hangverseny Pöstyén fürdőn. A Pöstyénfürdői Kursalon nagytermében folyó hó 3-án *Mihajlovics* Vladimir zongoraművész — volt követségi titkár — és *Field* Marcelina bécsi énekművész nő disztinált nagyszámú közönség előtt hangversenyt tartottak. A gondosan összeállított programm Grieg, Schumann, Bach, Liszt stb. darabjait tartalmazta, melyeket Mihajlovics művészi eredetiséggel tolmácsolt. A játékában megnyilvánuló finom érzés és szabatos, képzett technikai tudás élénk tetszésre talált a közönségnél, melynek sorában helyet foglaltak többek közt: a gróf *Erdődy család*, *Ratibor* herceg, *Győry* grófnő, dr. *Schmidt* igazságügyi tanácsos és számos kül- és belföldi előkelő fűrdővendég. A hallgatóság mindkét szereplő művészt zajos tapsal honorálta.

Szent István napja Esztergomban. Esztergom az idén is egyházi és hazafias ünnepségekkel üli meg dicső születésnapját, Szent István királynak emlékeztetését. A két napra tervezett ünnep kiváló alkalmul szolgál az ősrégi város tömeges felkeresésére és nevezetességeinek megtekintésére. A program szerint augusztus 19-én este Szent István születési helyét és a bazilikát nagyszerűen kivilágítják, és a várbástyan toronyzene lesz. Az ünnep reggelén a város polgársága diszfelvonulást tart a várba, dicsőült nagyjaink: *Szent István*, *Szent László* és *Szent Imre* ereklyéivel. A körmenetet dr. *Fehér* Gyula praelatus-kanonok vezeti és abban a vármegye és város notabilitásai is résztvesznek. A főszékesegyházban dr. *Rajner* Lajos püspök, érseki helynök nagymiséje alatt a kóruson *ifj. Bachner* János karnagy egy orchesterális mesterművet dirigál. Az ünnepi szónok *Guzsvenitz* Vilmos t. kanonok lesz. Majd *Vimmer* Imre polgármester a közönség nevében megkoszorúzza Szent István születésnapját, a *Simor* János hercegprimás által korhűen és művésziest restaurált várkápolnában. Kiemelkedő lesz az egyházzenei történelmi hangverseny is, a belvárosi templomban a kiváló zeneművész *Bogisich* Mihály v. püspök, a Magyar Tudományos Akadémia I. tagja rendezésében. Délután Országos Kerékpáros Verseny lesz a „Magyar Testgyakorlók Köre” rendezésében, továbbá népmulatság, este dunai ünnepély: lampionos csónak-verseny, tűzijáték és dalosverseny a nagy Duna hátán. Az ünne-

pen a város, a főszékesegyház és a primási palota összes nevezetességei, mint: Szent István király születési kápolnája, a Bakács-kápolna, a bazilika kinstára és egyéb látnivalói, a műtörténeti becsült képtár és a Simor-muzeum egyéb terei a primási palotában, művészi szobrok, a belvárosi templom főoltára, Botyán kuruc generális palotája, Jó Pásztor-kápolna, stb. megtekinthetők. Megjegyezzük, hogy a Budapest nyug. pályaudvar—Esztergom közötti vonalon állandóan 30%-os menettérti kedvezményvel lehet utazni. Esztergom város örömmel kéri és várja a nemzeti zárandoklat ünneplő közönségét.

Eladták a nagyapolcsányi takarékpénztár székházát. A vagyonbukott Nagyapolcsányi Takarékpénztár székháza a napokban eladásra került. *Braun* Tóbiás nagyapolcsányi lakos vette meg 60 ezer koronáért.

Uj gyár Érsekújvárott. Süttő és Társa cég alatt, a volt Drechsler-féle szénatelepen Érsekújvárott egy nagy esavargyár létesül. Az építkezés már folyamatban van és az új vállalat állítólag három-négy hónap múlva már meg is kezd üzemeltetést.

Befűlt a Vágba. Piacsek Antal húsz éves vágbesztercei cipészsegéd július 28-án délután fürdőközben belefűlt a Vágba. A szerencsétlenül járt fiatal ember holttestét Milohó község mellett fogták ki és Vágbeszterczére szállítva júl. 30-án temették el nagy részvét mellett.

Megfenyegetett polgármester. E héten Nyitrán is megjelent fenyegető szimbolumával a „fekete kéz.” *Tóth* Lajos polgármester levelet kapott a „Fekete kéz” aláírással, melyben a levélíró megintette, hogy változzék meg — különben baj lesz. A polgármester nem ijedt meg a fenyegetéstől, a levelet átadta a rendőrkapitánynak. A rendőri nyomozás eddig csak a gyanúig jutott. A levélírással az egyik sírásót gyanúsítják. A város ugyanis a temetőrendezést és sírásást a közelmúltban városi házikézelésbe vette s ennek következtében a sírásók a mellékes keresettől elestek. E napokban az elkeseredett emberek fizetésjavítást kértek, amit a polgármester nem ígérhetett meg, mert ez a képviselőtestülethez tartozik. Nagyon alapos tehát a feltevés, hogy a sírásók egyike nyújtotta elő a fekete kezét. Ettől a kéztől senki sem ijed meg, ha a sírásóknak méltányos kivánságuk van, azt a képviselőtestület minden bizonnal teljesíti.

Tagosítás. Vigvár község határának tagosítását, melyet az ott kitört lázadás miatt nem lehetett lefolytatni, július hó 31-én újra folyamatba vették.

Vizbefűlt gimnazista. Hencze Gyula 14 éves nyitrai gimn. tanuló, vasárnap, augusztus 4-én, délután fürdőni ment a Zsitva folyóba. Fürdés közben göresöket kapott és még mielőtt segítségére siethettek volna, a sebesfolyású mély folyócskába fulladt. Holttestét másnapra kifogták.

Tömeges fegyelmi a galgóci postán. Megirtuk lapunkban, hogy Steinhübl galgóci postatiszt 600 korona elikkasztása után megszökött. Most arról értesülünk, hogy a pozsonyi posta és távirtdarab-igazgatóság kiküldöttje, ki a galgóci postán rovanosolást végez, a Steinhübl-üggyel kapcsolatban Takács Béla, Hluchányi Ferenc postatisztek és Roszipál Erna kezelőnő ellen is megindította a fegyelmi vizsgálatot. A vizsgálat befejeztéig nevezetteket állásuktól felfüggesztették.

Rajecz fürdőt f. é. aug. 5-ig 1045 állandó és 8216 napi vendég látogatta.

Lezuhant kéményseprő. *Pis* József galgóci kéményseprő, ki legutóbb Trenesében volt alkalmazva, július hó 29-én Gansel Lipót házában tisztította a kéményeket, miközben egy üvegtetőn kellett átmennie. Az üveg nem bírta el a nehéz embert, betört alatta, a kéményseprő a tetőalatti kölépőkre zuhant és összezúzta magát.

Botrány a vendéglőben. Nagy riadalom volt minap a helybeli Hilwerth-féle vendéglőben. *Weiner* Mór és *Vogel* Gyula pártutcai lakosok valami üzleti ügyből kifolyólag összevitatkoztak. A szóvitának verekedés lett a vége, a melynek csak az utcaórló beözönlő sétáló közönség vetett véget. Az ügynek különben folytatása volt a rendőrségen.

Iparosmesterek — mint orgazdák. Steiner Armin galgóci vaskereskedő huzamosabb időn át észlelte, hogy áruraktárát valaki dézmálja. A esendőség tudomására hozta az esetet. A esendőrök hosszas nyomozás után kiderítették, hogy a tolvaj nem más, mint Steiner Armin tanonca, Demeter Mihály, ki a lopott árut ottani egyes lakatosmestereknek, kovácsmestereknek és kocsisoknak adja el potom árért. Demeter Mihály lopás miatt, a vevők pedig orgazdaság büntettségével vádolva kerültek a nyitrai törvényszék elé. A május havában megtartott főtárgyaláson a károsult kereskedő alkalmazottja ellenében a vádat visszavonta, mire a vizsgálati fogsogban volt Demeter Mihály ellen az ügyész a vádat elejtette és nyomban szabadon bocsátották. A kilenc orgazda ellen a főtárgyalást július hó 27-én tartották meg. Egyet közülük 21 napi, egyet öt napi és 7-et pedig tizennégy napi fogházra ítélték.

Gyilkosság. Matyaskó János és Simkó Mihály kísécsői gazdák július hó 31-én állítólag egy közös pajtához vezető kerti út miatt összevesztek. A szóvita hevében Simkó illetlen szavakkal illette szomszédját. Matyaskó felháborodásában este 10 óra tájban a kertben megleste Simkót, mikor az a pajtába ment és egy fadoronggal agyonütötte. A gyilkost a esendőrök letartóztatták és vasraverve behozták a nyitrai ügyészség fogházába.

Gombamérgezés. A Felvidéki Parcellázó Bank vágújhegyi kőbányájában alkalmazott *Predanóczy* Béla gépésznek két gyermeke folyó hó 6-án éjjel gombamérgezés tünetei közt megbetegedett. A gyermekek gyors orvosi segélyben részesültek, így valószínűleg még megmenekedhetnek.

Munkássors. Mákos Gyula nyitrai lakatossegéd a múlt napok egyikén egy kutat javított a felsővárosban. Munkaközben elszédült és a kutba bukott. Súlyos sérüléseivel a kórházba szállították.

Feljelentett orvvadász. Poszpisil János jókői lakos, hírhedt orvvadász a minap éjjel fiával és szomszédasszonyával egy leterített őzbakot akart hazavinni az erdőből. Utközben megállította őket *Benedikovics* József és megfenyegette Poszpisilt, hogy feljeleníti őt. Az orvvadász erre jónak látta *Benedikovics* csal megosztzkodni a zsákmányon. Valaki besúgta a dolgot a hatóságnak; most mindkettőjük ellen megindították az eljárást.

Uj iparvasut. Haupt-Stummer Lipót báró, tőkésújfalusi és tavarnoki nagybirtokos egy nagyarányú iparvasutat épített, Tavarnoktól a galgóci hegylécólatig. A vasut 48 klm. hosszú és egy millió koronába fog kerülni.

Eltűnt pénz. Pöstyénből írják lapunknak: Heller Béni és Weismann Sámuel Galciából jöttek Pöstyén fürdőbe gyógykezelés végett. Mint jó szomszédokhoz illik, együtt béreltek lakást. Július hó 29-én Helleknek eltűnt az erszénye a benne lévő 290 koronával. A esendőség a lakótársat vette gyanuba, de Weismann tagadja a lopást. Mivel azonban nagyobb pénzüsszeget találtak nála a nyomozást végző esendőrök, Weismann vizsgálati fogságba helyezték.

Feloszlott szintársulat. Nagyapolcsányból értesülünk, hogy a Nyitrán nagy sikereket elért *Hidvégi* Ernő-féle staggione szintársulat Nagyapolcsányban megbukott. A társulat Trenesében, Nagyszombatban, Galgócon üres házak előtt játszott, az igazgató megtakarított pénze lassacskán fogyott és most Nagyapolcsányban beütött a krach. Az igazgató augusztus 1-én feloszlatta társulatát.

Vasuti kocsihiány. A m. kir. államvasutak igazgatósága egy felhívást bocsátott ki, amelyben a közönséget felkéri, hogy az őszi forgalommal rendszerint beálló kocsihiány és árutórlódásra való tekintettel az őszi és téli hónapokban szükséges tömegesebb nyersanyag készleteiket még a nyári hónapokban beszerazzék és elszállítsák, s hogy a felek által kirakandó árutat minél gyorsabban és minél rövidebb idő alatt rakassák ki.

Gyanus miseruha. A nagyszombati vásáron egy házaló misemondó palástot kínálgatott. A palástot — mint azt a rendőrségen megállapították — *Draskovics* grófnő himezte és 1823-ban a felsőzelei templomnak ajándékozta. A hatóság az ügyben nyomozást rendelt el.

A nyitrabányai gyilkos a vizsgálóbíró előtt. Mult héten hallgatta ki dr. Tejjalussy Béla, a nyitrai kir. törvényszék vizsgálóbírája Kolaček Rezsőt, a ki mult évben Nyitrabányán fejszével agyonverte Bliszka János napszámost és annak nejét. A Németországban letartóztatott egyén azt állítja, hogy ő nem azonos Kolaček Rezsővel. Megkezdődött a tanúk kihallgatása is, de a beidézett tanúk egyike sem meri határozottan állítani, hogy a velük szembesített egyén azonos volna a nyitrabányai gyilkossal. E váratlan fordulat a bűnyügyben nagy feltűnést keltett.

Hajsza a tolvaj után. Paulovics János foglalkozás nélküli galgöci suhanc a napokban beállított egy postyeni kerékpárkereskedőhöz és egy kerékpárra alkudozott. Azon ürügy alatt, hogy kipróbálja a gépet, felült a biciklire és elvágta vele. A kereskedőnek, midőn a fiatal ember eltűnt szemei előtt, gyanús lett a dolog, miért is felhívta a rendőrség figyelmét az esetre. A rendőrök automobilra ültek és üldözöbe vették a kerékpártolvajt. Hosszas, vad hajsza után sikerült elesipniök a reményteljes esemetét, aki könnyűszerrel akart kerékpárhoz jutni.

Egy évi börtönre ítélték a gyilkos cipészegédet. A nyitrai kir. törvényszék aug. 2-án ítélték Gonda Károly érsekújvári gyilkos cipészegéd felett. Gonda Péter és Pál napján állítólag visszatartott fizetése miatt összekülönbözött mesterével, Szabó Károlylyal és miután a mester tetleg is bántalmazta a segédet, az kést rántott és szíven szúrta vele gazdáját. A kir. törvényszék Gondát erős felindulásban elkövetett halált okozó súlyos testi sértés vétsége miatt egy évi börtönre ítélte.

Miért emelték a vasuti tarifát?

A magyarországi vasuton eddig a személyszállítás zónatarifa szerint történt és ez a tarifa tette legolcsóbbá a mi vasutunkat. Meglehetősen olcsó volt a teher tarifa is. Ezt azonban még 1909-ben emelték föl. A zónatarifát szakértők tarthatatlannak mondták és tény az, hogy a magyar államvasutak jövedelme a zónázás óta nem volt képes a beléje ruházott közpénznek negy százalékos kamatját sem fődözni. Most, július elseje óta ez a zónatarifa megszűnt. Kilométerenkint egység-tételekre alapított díj-szabás lépett a helyébe. Hogy mi tette elkerülhetetlenül szükségessé ezt a tarifaemelés, azt megmutatják az alábbi számok. Magyarország az államvasutakba befektetett két és fél milliárdot; ezt a pénzt kölcsön vettük és évi 112 millió kamatot fizettünk utána; ezt a kamatot vasutaink sohase tudták egészen megkeresni. Legjobban álltunk közvetlenül a kolumbia előtt, 1906-ban: akkor 107 millió volt az államvasutak tiszta jövedelme, tehát még akkor is rá fizettünk évi 9 milliót. Egy kis összehasonlításból megállapíthatjuk azt is, hogy milyen arányban áll a magyar tarifa a külföldi államok tarifájával. Egy 800 kilométeres utazás kerül: például Ausztriában 24 koronába, Belgiumban 49-40 frank, azaz 39 korona 18 fill., Franciaországban 39-44 frank azaz 37 korona, 86 fillérbe, Svájcban 41-60 frank azaz 39 kor. 94 fillérbe. Szerbiában 32 frank, azaz 40 kor. 72 fillérbe, Németországban (a jegyadóval együtt) 26 márka, azaz 31 korona 21 fillérbe. Olaszországban (zóna) 27-30 lira, azaz 26 kor. 21 fillérbe, Magyarországon 10 koronába. Ezekből a számokból pontosan megállapítható, hogy Magyarország államvasutai, dacára a tarifa emelésnek, azért még mindig az európai kontinens legolcsóbb vasutai.

Fácánfogás a szántóföldön. Vancsó István tőköldi lakos a napokban aratásközben három fácánt fogott a szántóföldön. Emberünk természetesen megörült a remek fogásnak. De nem volt alkalma megterhelni a gyomrát finom fácánhussal, mert egyik aratótársa, a kivel megfedkezett megosztzkodni a zsákmányon, feljelentette őt. A hatóság a fácánokat lefoglalta.

Egy előállítás. T. B. gázgyári szerelő vasárnap este szokása ellenére pityókás állapotban vetődött haza Rákóczy-utí lakására. Apósa szemrehányást tett neki a botrányos részvételéért, miért is a szerelő dühbe jött és életveszélyesen fenyegette meg családját. A szomszédok a fenyegető ember megfékezésére rendőrt hívtak, de T. nem tájított. Midőn a rendőr látta, hogy egyedül mire sem megy az ittas emberrel, segítséget hozott magának két másik rendőr személyében, a kikkel

aztán közrekapta a szerelőt és előállították a városházára. A bekisért ember kezdetben békesen követte az uton a rendőröket, de később több ismerőse is vetődött a füresa menetet kísérők csoportjába, a kik egyre tüzeltek a szerelőt, hogy ne hagyja magát bekisérteni. T. a Tóth Vilmos-utcaiban ellenszegült a rendőröknek, a Schiller kavéház előtt földrevetette magát, és kezével-lábával igyekezett kiszabadulni a rendőrök karmai közül. A rendőrök erre erőszakhoz nyultak, a min a közönség közül egyesek fennakadtak, a vadászatról hazatérő D. lapszerkesztő pedig beleértotta magát a dologba a meghurcolt ember érdekében. Közbelépésével elérte azt, hogy a szerelővel emberségesebben bánjak a rendőrök, de egyúttal magára vonta a három rendőr haragját is, a kik D. ellen hatóság elleni erőszak bűntette miatt feljelentést tettek az ügyészségen.

Elzüllött földbirtokos. A pestvidéki törvényszék három évvel ezelőtt elfogató parancsot adott ki Ordódy Antal nyitramegyei földbirtokos ellen, a kinek évekkal ezelőtt még terjedelmes birtokai voltak, de vagyona könnyelmű életmódja következtében elűszott. Amikor már nem volt hitele sem, különböző csalásokat, váltóhamisításokat követett el. A pestvidéki törvényszék hat rendbeli okirathamisítás, csalás és sikkasztás miatt körözttette, de hosszú időn át nem tudtak nyomára akadni. A rendőrség nemrég megtudta, hogy Ordódy egy budai rokona látogatására Budapestre szokott ellátogatni. Figyelné kezdtek a rokon házárt. Kedden délelben az egyik fővárosi detektív felismerte az utcán Ordódyt, a midőn éppen börtöndöklökkel megrakott kocsiján Pestről Budára hajtott át rokonához. Az elzüllött földbirtokost letartóztatták.

Tolatás közben. Gulis János érsekújvári vasuti fűtő Diószeg állomáson egy tehervonat tolatása közben két kocsit ütközöje közé került, még pedig oly szerencsétlenül, hogy súlyos belső és külső sérüléseket szenvedett. Beszállították az érsekújvári vármegyei kórházba, a hol megakarták operálni, de a súlyos belső vérzés és a jobb vese teljes szétromboltsága miatt már nem lehetett rajta segíteni. Rövid idő alatt meghalt.

Késél a révész. Vágfarkasról írják lapunknak: Fellner Mihály érsekújvári kőfaragó szombaton segédjével egy kőkeresztet állított a vágfarkasdi temetőben. Estefelé a mester és segédje hazai gyerekek és a kompon átakartak kelni. A révész az átszállításért horribilis árat követelt, a mit Fellner nem volt hajlandó megfizetni. Összekülönböztek, mire a révész a kőfaragó mestert összeszurkálta. A sebek súlyos jellegűek és csak a gyors orvosi segítség mentette meg Fellnert az elvérzéstől, így is hónapokig fogja nyomni az ágyat. A révészt a csendőrök letartóztatták.

Kertészeti szakmunkásképzés. A mezőgazdaság fejlődésének és virágzásának alapja ép úgy, mint az iparfejlesztésé, a szakértelem, melyet csak a helyes irányú és kellően gondozott szakoktatás adhat meg. Ezért a szakoktatás gondozása és ápolása a mezőgazdaság fejlesztésének leghathatóbb eszköze, mert szervelesen, minden külső beavatkozástól függetlenül, magától viszi azt előre és emeli magas színvonalra. A legjobb utavaló, melyet az állam gondoskodása adhat a gazdának az élet számára: az alapos szakképzés.

A földművelésügyi tárca ezt az elvet már régóta szem előtt tartja és a siker biztosítása végett az alapra, a széles népréteg oktatására fekteti a főszűlyt. Ismeretese az intézmények a melyek ezen feladat elátására hivatva vannak.

Gróf Serényi Béla földművelésügyi miniszter azonban ezek mellett folytonosan újabb és újabb rendelkezésekkel törekszik a mezőgazdasági munkáselem szakértelmének minden vonalon és minden irányban való emelésére.

Legújabban is egy nagy jelentőségű rendeletet adott ki, melynek értelmében az állami kertészetekbe munkásokat fogad fel abból a célból, hogy ezek a munkások egy-két év leforgása alatt a fagondozásban és a gyümölcsösökben, vagy a zöldségtermesztés különböző módozataiban a kellő gyakorlati jártasságot megszerezvén, mint gyakorlott kertészeti munkások az állami kertészeti telepeken munkavezetőkül, vagy magánosok kertészeiben alkalmazhatók, vagy községek részére, mint vándor fagondozók ideiglenesen átengedhetők legyenek.

Az összes törvényhatóságok és miniszteri kirendeltségek útján pályázatot tett közzé a földművelésügyi miniszter, melyben tudtára adja a munkásoknak, hogy a gyümölcs- és zöldségtermesztés és kertészetben kiképezettni szándékozók az állami kertészeti intézményekbe, mint állandó munkásoknak felveszi. Ezek a munkások a kiképzési telepen minden munkát végezni kötelesek és pedig a telepen folytatott üzemi természetének megfelelően a munkaidő korlátozása nélkül. E kiképzéshez való feltételek: nőtlenység, a magyar nyelv bírása, legalább 17 éves, legfeljebb 30 éves életkor, ép, erős testalkat és szervezet, valamint fertőző betegségektől mentességet igazoló orvosi bizonyítvány, községi erkölcsi bizonyítvány a folyamódó tartózkodási helyéről.

A kiképzés ideje alatt a munkások nap-szám és ellátás fejében személyenkint és naponkint 3 korona napszámért kapnak, melyet kéthetenkint, illetve elbocsátás esetén az elbocsátáskor fizetnek ki.

Ezen munkások napszámoknak tekintetnek és erre való tekintettel azok a munkások, akik a gyakorlati kertészeti teendőkben megfelelő elömenetelt nem tennének, vagy ellenük bármely kifogás merülne fel, három napi felmondás mellett elbocsáthatók a nélkül, hogy e miatt bármely igényt támaszthatnának.

A folyamódók közül előnyben részesülnek azok, kik vizsenti községek mellett gyümölcs- és zöldségtermelő vidéken, vagy oly nagyobb városok közelében laknak, a hol a piac zöldségekkel nincs ellátva, vagy a hol a zöldségtermelés idegen kézben van.

Felvétel végett az egy koronás bélyeggel ellátott kérvénnyel a m. kir. földművelésügyi miniszterhez kell folyamodni. A kérvényben folyamódó munkásnak meg kell jelölni, hogy a kertészet melyik ágában: zöldségtermesztés vagy gyümölcs- és zöldségtermesztés kíván foglalatotködni.

A kérvényt legkésőbb *f. évi október 1-éig* kell benyújtani vagy közvetlenül a földművelésügyi miniszteriumnál, vagy pedig az illető község előjáróságánál, mely tartozik a beérkező kérvényeket felettes hatósága útján a földművelésügyi miniszteriumhoz felterjeszteni.

Későbbben beérkező, vagy hiányosan felterjesztett kérvények nem vétetnek figyelembe. A folyamódók kérvényük elintézéséről értesítést kapnak.

E hirdetményben a földművelésügyi miniszter jelzi azt, hogy a mennyiben a zöldségtermesztésben kiképzést nyert egyének csoportokban összeállva, közös természetűre hajlandók lennének, őket az egyes városok mentén való letelepedésben s külön zöldségtelepek beállításában államilag is támogatni fogja.

Igen fontos és üdvös intézkedés ez az egész rendelet s különösen méltánylandó az a gondoskodás, hogy a városok zöldségpiacának ellátására, tehát sok helyt a túlzott drágaság meggátolására is megadja a lehető ellenszert.

Közgazdaság.

Szarvasmarha-díjazás. A Nyitramegyei Gazdasági Egyesület a földművelésügyi kormány támogatásával, a szarvasmarha állomány minőségének javítása céljából *Moesonokon* 1912. évi augusztus hó 17-én szombaton délelőtt 9 órakor szarvasmarha-díjazást rendez. A díjakra pályázhatnak a vágssellyei járásban lakó kis tenyésztők olyan pirosarka szarvasmarhával, mely legalább egy év óta tulajdonuk képezi. Ezen körülmény az illetékes községi előjáróság által igazolandó. A bírálatot a járás gazdaközössége a gazdasági felügyelő közbenjöttével teljesíti. Csakis azon állatok fognak figyelembe vétetni, melyek a kitűzött napon, a fent jelzett község előjárósága által kijelölt helyen délelőtt 9 órakor elővezettetnek. Nagyobb tenyésztők a kiállított állatokért díszoklevélre tarthatnak számot. A díjak nyugta ellenében azonnal a helyszínen kifizettetnek.

Az V. országos méhészeti kongresszus. A folyó hó 18-19-én Kolozsvárott rendezendő V. országos méhészeti kongresszus és kiállítás munkálatai alaposan igénybe veszik a szervező bizottság munkaképességét. Magyarország méhésztársadalmának különös érdeklődéséről tesz tanúságot az a sok méh-lakás, élő méh család, pergetett-és lépesmész, mézessütemény, valamint nyers és feldolgozott

viasztömög, melyet a kongresszussal kapcsolatos kiállításra beküldöttek. Főleg azonban a mézessütemények nagy mennyisége és sokfélesége fogja lekötni a látogató közönség érdeklődését, amelyvel a méznek háztartásban való széleskörű hasznosságát akarja bebizonyítani a rendezőség. Igen sokan jelentkeztek a kongresszusra is, úgy hogy az előjelekből ítélve, nemcsak a kiállítás, hanem a kongresszus is szépen fog sikerülni. A kongresszussal egyidejűleg az „Uránia” tudományos színházban Resch Ignác dr. dunaszentbenedeki plébános a méhek életéről és bonctanáról tart előadást. A vendégek szórakoztatása végett két nagy méhesbe, a Zichy-csepkőbarlangba, a tordai hasadékba és a szamosújvári sóbányába kirándulásokat rendeznek. A rendező-bizottság Jósika Gábor báróval és Balázs Ferenc dr. főtitkárral az élen állandó permanenciában van. Az érdeklődők a kívánt fölvilágosításokat azonnal megkapják.

A hitelszövetkezetek és a földvásárlás. Az Országos Központi Hitelszövetkezet vezetősége felszólította a kötelekbe tartozó vidéki szövetkezeteket, hogy újabb kölcsönöket ne bocsássanak a hitelt kérők rendelkezésére. E felszólítást most a hitelszövetkezet központja azzal toldja meg, hogy oly kölcsönt kérőknek se nyújtsanak hitelt, akik a kölcsönből földet akarnak vásárolni vagy egyéb befektetéseket akarnak eszközölni, hanem értessék meg velük, hogy vásárlásra az idő nem alkalmas, mert a föld ára úgy fel van csigázva, hogy semmiesetre sem veszt az, aki a földvásárlásban várakozó álláspontot foglal el.

Csarnok.

Igaz történetek.

Irta: Luczianus.
Görögből fordította: Konrád Ferenc.

IV.

El akarom mondani, minő meglepő és esodálatos dolgokat láttam a holdban ott tartózkodásom alatt.

A holdlakó, ha megöregszik, nem hal meg, hanem füstként szerte foszlik a levegőben. A táplálkozás valamennyiüknél egy és ugyanaz. Tüzet gyujtanak s a tüzes parázson békákat sütnek, amelyek nagy számban röpdösnek a levegőben. A tűz köré, ahol a sütést végzik, úgy telepednek le, mint az asztal köré szokás s a beszívott füstben nagy gyönyörűséget találnak. Táplálkozásuk tehát ilyen. Itatul pedig a pohárba szorított levegő szolgál, amely harmatként rakja le a nedvet a pohárba. Szépnek tartják, ha valaki náluk tarfejű és kopasz; az üstököt nem szeretik. Viszont az üstökösökön a hosszú hajat tartják szépnek, amint azt néhány utastól hallottam, akik az üstökösökről jöttek a holdba. A térdük felett szakállt viselnek; a lábakon nincsenek körmök, a lábuk ugyanis egyetlen ujjban végződik. A testükön hátul kelkáposztafej van, amely olyan hosszú, mint egy fark, folytonosan virul s nem törik el, ha a hátukra esnek.

Ha dolgoznak vagy testgyakorlatokat végeznek, egész testükből tejet izzadnak, úgy hogy az izzadságból néhány csepp méz hozzáadásával sajtot is gyúrnak. Vereshagymából olajat készítenek, amely rendkívül esilógó és illatos, mint a mirtuszolaj. Böven megterem náluk a szőlő is, de a fürtökben nem bor terem, hanem víz. A szőlőszemekben a magvak helyén jégesőszemek vannak s én úgy hiszem, hogyha a fürtökre zudul a szél s megrázza őket, a szőlőszemek megpattannak s a magvak jégeső alakjában hullanak a földre.

A gyomrukat úgy használják, mint mi a tarisznyát. Abba rakják mindazt, amire szükségük van; kinyithatják és újra bezárhatják azt. Májuk és beleik nincsenek, hanem egész hasüregük hosszú hajjal sűrűn be van növe, úgyhogy gyermekeiket, ha hideg van, ide szokták rejtteni.

A gazdagok puha üvegből készült ruhát viselnek, a szegények éreből valót, az ottani vidékek ugyanis rendkívül gazdagok éreből, amelyet úgy dolgoznak fel, mint mi a gyapjút, t. i. vízzel megnedvesítik. A szemükről restellek szólni, mert még azt hihetné valaki, hogy hazudok, annyira hihetetlen a dolog, de mégis csak elmondom. A szemük ugyanis olyan, hogy azt kivehetik s aki akarja, kiveheti azt, s vak marad mindaddig, míg nincsen szüksége a látásra; ha vissza akarja nyerni látóképességét, beteszi a szemét és lát. Vannak sokan, akik szemüket elvesztették. Az ilyenek másoktól kérnek kölesön szemet s ezzel néznek. A gazdagok egész sereg szemet tartanak készleten. A füleik helyén platanlevelek vannak.

Még egy esodadolgót láttam a királyi palotában. Egy nem nagyon mély kút fenekén óriási tükör van elhelyezve. Aki a kutba leszáll, mindent hall, amit a földön beszélnek, ha pedig beletekint, látja az összes városokat és összes népeket, mintha a közelükben állana. Én is láttam rokonaimat és egész hazámat; de azt már nem állíthatom bizonyossággal, hogy ők láttak-e engem. Aki nem hiszi, hogy ez így van, ha ellátogat oda, meg fog győződni, hogy igazat mondok.

Elbúcsúztunk tehát a királytól, hajóra szálltunk és elvitorláztunk. Endymion megajándékozott két üveg alsóruhával, öt ére-ruhával és egy teljesen farkasbabból készült fegyverrel, mindezt azonban a cethalban felejtettem; adott mellém kisérőül ezer lókeselyűt, kik ötszáz stadiumon át (89 km.) kísérték.

Tengeri kalandozásaink alatt sok más ország mellett elhajóztunk; a hajnalesillagban azonban, ahol épen gyarmatot alapítottak, kiszállottunk, hogy vizet merítsünk. Azután az állatkörben tovább utaztunk s közvetlenül a nap mellett haladtunk el, amely balra esett tőlünk, de nem állapodtunk meg ott, bármennyire vágyódtak is társaim, mert a szél miatt nem lehetett kiszállanunk. Mindazonáltal láttuk, hogy a vidék viruló gazdag s vízben és minden jóban bővelkedik.

Amint a felhőcentaurosok, akik Phaethon-nál mint zsoldosok szolgáltak, megpillantottak bennünket, hajónk felé rohantak, de megtudván, hogy a szövetségeseinkhez tartozunk, eltávoztak.

Már a lókeselyűk is magunkra hagytak, kezdtünk lefelé szállani, a következő egész éjen és napon át hajóztunk s estefelé Lychopolisba (Lámpaváros) érkezünk. Ez a város a levegőben a plejadok és hyjadok között fekszik, csakhogy sokkal alacsonyabban, mint az állatkör. Kiszállottunk, de egyetlen embert sem találtunk, hanem e helyett láttunk sok lámpát, melyek részint a piacon szaladgáltak, részint a kikötő körül ögyelegtek; némelyek közülük kicsinyek voltak és szegényesen néztek ki, néhány azonban fényes és ragyogó volt s a nagyok és hatalmasok közé tartozott. Voltak lakásaik is s mindegyiknek külön tartója; nevet is viseltek, miként az emberek. Hallottuk őket egymással beszélni is; bennünket nem bántottak, sőt lakomáikra is meghívtak; mi azonban féltünk tőlük, egyikünkben sem volt bátorság elmenni a lakomára s aludni sem mertünk. A hatóság épület a város közepén feküdt, ahol fellebbvalójuk egészségjein át vizsgálatot tart s minden lámpát névszerint maga elé rendel. Aki nem engedelmeskedik, azt halálra ítéli; a halál náluk abban áll, hogy a világuk kioltatik. Elmentünk oda s néztük, ami ott történt s hallgattuk, hogyan védekeztek a lámpák s hogyan okolták meg késésüket. Fölismertem a mi lámpánkat is s kikérdeztem, mi hír odahaza, mire az mindent sorban elbeszéltem.

Hirdetések

a „NYITRAMEGYEI SZEMLE” számára igen jutányos áron felvétetnek Nyitrán, Huszár István úr könyv- és papirkereskedésében, — ugyanitt a lapra is elő lehet fizetni.

**LEGJOBB MINŐSÉGŰ
HAZAI
GYÁRTMÁNYÚ
OKMÁNY, IRÓ ÉS
FOGALMI PAPIROK**

KAPHATÓK MINDEN JOBB PAPIRKERESKEDÉSSEN

Szolid és pontos kiszolgálás!

Gombárik István

úri és női fodrász

Nyitrán, Tóth Vilmos-utca 29. sz.

Ajánlja a mai kor igényeinek megfelelően s higiénikusan berendezett
díszes úri és női fodrásztermét.

Végez és raktáron tart mindennemű e szakmába vágó úri és női hajmunkákat, úgymint: loknikat, frizeteket, frufрукat, hajbetéteket, egész és félpárokákat, hajfonatokat, női fésülést, haj és szakálfestést, tyukszemvágást jutányos áron.

Vesz vágott és kifésült hajat.

Előfizetéseket üzleten kívül is elfogad.

Vidéki megrendeléseket pontosan a beküldött hajminta szerint lelkiismeretesen, utánvétellel eszközöl. : : :

Hajfestékek nagy választékban minden színben. — Dívatos hajmunkák készítése és raktára.

Kész hajfonatok 8 kor., turbán loknik, fűrtchignon 6 koronától feljebb minden létező színben kaphatók. 1 drb. loknikészítése saját hajból 50 fillér. 142. 48—52.

Ugyanott egy fiú tanoncnak felvétetik.

Szolid és pontos kiszolgálás!

FIGYELMEZTETÉS!

Felhívjuk a n. é. közönség szives figyelmét az intézetünkben létező **takarék biztosító** osztályra. Egy korona és esekély pótdíj heti befizetése ellenében, megélés esetén, a 15-ik év végén **1000 koronát** fizet ki a nyitrai népbank. Ha pedig a befizető bármikor elhal törvényes örökösei, vagy az általa kijelölt kedvezményezett, 1000 koronát kap a haláleset igazolása után 30 napon belül. A jegyezhető legesekélyebb befizetés hetenkint egy korona a legnagyobb hetenkint 50 korona. E befizetések alapján az intézet kölcsönöket is folyósít. Részletes felvilágosítást az intézet nyújt.

Nyitrai Népbank részv.-társas.
Üzletszerzők kerestetnek!

WEIGL ANTAL

PAPI- ÉS POLGÁRI RUHAKÉSZÍTŐ
NYITRÁN, MEGYEHÁZ-UTCA.

Ajánlja dús raktárát angol és hazai gyártású szövetekből és mindennemű

szőrmékből.

Készít úgy egyházi mint világi urak részére őszi és tavaszi

felöltőket,

téli és nyári idényre divatos

öltönyöket,

továbbá: reverendákat, címadákat, biretumokat, mucetumokat, bundákat

stb. izlésesen, pontosan és a legjutányosabb áron.

Vidéki rendeléseket pontosan és a lehető leggyorsabban eszközöl.

15. 30-52.

JANKELA JÓZSEF

:: épület- és ::
díszmű-bádogos

Készít és raktáron tart konyhaberendezéseket, zománczott kék edényeket, fürdőkádakat, angol szobaclosetteket, szabadalmazott John-féle kéménytoldókat és mosógépeket, stb. stb. Elvállal házbefedéseket házi villanycsengők felszerelését, villámhárítók, vízvezetékek felszerelését és javítását, fekvő- és lógócsatornákat stb. stb. pontosan és mérsékelt áron. :::::

Nyitra, Hid-u. 14.

(41 26-52)

Benedek Testvérek

polgári és egyenruha szabók
Nyitrán Tóth Vilmos-utca 15. sz.

Egyéves önkéntesi
felszerelést
jutányosan szállítunk!

A nyitrai 14. honvéd gyalogezred szerződéses szállítója.

116 3-10

Figyelem!

Megérkeztek:

Figyelem!

Friss liptói túró
Friss ementhali sajt
Friss gróji sajt
Friss szalámi (magyar)
Friss saláta olaj
Friss uborka ecetben
Friss borecet izletes
Friss ásványvizek

Raffia, kékkő, szőlőkötözőfonál,
finom zabori bor:

1 nagy üveg zamatos bor 1.- f.
1 nagy üveg zabor gyöngye 1-20 „
1 nagy üveg zabori rizling 1-30 „
1 nagy üveg zabori vörös 1-40 „
Üres palackok 10 f.-ért visszavételnek.

PÉCS EDE kereskedő és szőlőbirtokos **NYITRÁN.**

89. 14-52.

WALTHERR GIDA

katholikus cég, az arany érdemkereszt tulajd.

üvegfestészete

Telefon 70-01. Velencei és üveg mozaik intézete Telefon 70-01.

Budapest, VIII., Conti-utca 25.

Készít művészi kivitelű festett

TEPLOMABLAKOKAT

66. 32-52.

velencei és üveg mozaikot a leggyorsabb kivitelig jutányos áron mellett.

1909. évben készült munkák:

Veszprémi székesegyház 32 ablak. — Hódcsági templom Bács m. 15 nagy ablak. — Szigetvári templom 10 ablak. — Sátoraljai hely 8 nagy ablak. — Sárospataki főtemplom 12 nagy ablak. — Szabadkai, Pécsi, Bártfai és Kóhalmi Szent Ferenc-rendi templomokban 47 nagy ablak. — Budapesti örökimádási templom 4 nagy ablak és 28 kisebb szőnyeg ablak. — Továbbá a Tornyosi, Nemetprónai és Trencsényi templom festett ablakai.

Színes mintarajzokat díjmentesen küldök. :: :: Számos kitüntetés és elismerés a készített munkák után. Kívánatra költségemen a helyszínre utazom.

Kitüntette az Orsz. Iparegyesület nagy ezüst érmével és dicsérő oklevelével 1903.

SULGÁN ANDRÁS DIVATCIPÉSZ ÉS BÖRKERESKEDŐ

00000 NYITRÁN, VÁRMEGYEHÁZ-UTCA 7. SZÁM. 00000

Telefon szám: 144.

158. 43-0.

Telefon szám: 144.

A nagyérdemű közönség figyelmét bátor vagyok felhívni az üzletben kiállított saját készítésű, elsőrendű cipő gyártmányaimra. Dacára a most mindenütt uralkodó drágaságnak, nagyban végzett bevásárlásaim folytán abban a helyzetben vagyok, hogy elsőrendű

férfi divat cipőket 14 kor.-tól 18 koronáig
női divat cipőket 12 kor.-tól 18 koronáig

szállíthatok. — A nagyérdemű közönség szives pártfogását kéri,

kiváló tisztelettel **Sulgán András** divatcipész, bórkereskedő.